

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Diarienummer N2018/04684/BB – Remissvar om Boverkets rapport – 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader och delbetänkandet, s 6

Klimatfrågan är en global och nationell angelägenhet och den samlade träbyggingdustrin välkomnar förslaget om klimatdeklarationer. Utöver rapportens huvudsakliga syfte, som underlag för klimatdeklarationer, är rapport 2018:23 ett avgörande och riktningsgivande dokument för många strategiska och affärsmässiga val, inte bara för industrin utan också för den byggande sektorn som helhet. Det är därför av största vikt att refererade exempel med dess efterföljande slutsatser är väl verifierade och vedertagna.

Sveriges Träbyggnadskansli tycker att det är bra att första förslaget omfattar modul A1-A5, dvs produktions- och byggskedet då syftet primärt är att åskådliggöra var utsläpp uppkommer och på så sätt skapa bättre underlag för att göra rätt val med avseende på metoder, byggsystem och klimatet. Det är av största vikt att klimatdeklarationer används på förhand, innan byggskedet, för beslutsstöd. De ska vara vägledande och kunna användas aktivt i upphandlingsprocessen. Därtill skall modul D också omfattas.

Sveriges Träbyggnadskansli pekar särskilt på att följande punkter ses över revideras och utvecklas i enlighet med vedertagna erfarenheter och forskning så att en *korrekt* bild av bygg- och konstruktionsmaterial samt klimatpåverkan återges.

1. *Kostnader och materialval*
2. *Metodik och teknik*

Om Sveriges Träbyggnadskansli

Sveriges Träbyggnadskansli verkar för att moderna träbyggnader ska användas i högre utsträckning på den svenska byggmarknaden. Kansliets uppdrag är att företräda Sveriges träbyggingdustrin. Det moderna träbyggandet kännetecknas av kvalitetssäkrade, industriella processer i kontrollerade fabriksmiljöer där byggdelar, komponenter och färdiga lägenheter förtillverkas och byggs för att sedan monteras där byggnaden slutligen skall användas. En växande efterfrågan med en tydlig nationell och politisk ambition, har tillsammans med träbyggandets flexibilitet, miljö- och klimatnytta lett fram till en stark marknad och en industri som växer. Träbyggingdustrin bedöms kunna växa från 17 miljarder 2015 till 44 miljarder 2025 och en kapacitet att stå för hela 50% av alla nybyggda flerfamiljshus vilket kommer ge betydande klimatvinster.

1. Kostnader och materialval

2018:23 Sid 88: ”Beräkningarna visar att med ökad trä mängd i byggnaden ökar kostnaden. Samtidigt minskar byggnadens klimatpåverkan. Detta är vad vi kan förvänta oss utifrån tidigare erfarenheter av klimatavtrycket för en träbyggnad jämfört med en byggnad i betong.⁵⁷ ... Undersökningen visar också att om utsläppsminskningen viktas mot kostnad kan det vara mer lönsamt att välja betong med lägre klimatpåverkan som primärt konstruktionsmaterial till bärande konstruktionsdelar”

Resonemanget om kostnad är förvånande och kan knappast ses som relevant i frågan om klimatdeklarationer, och beskrivningen av kostnader ej kan sägas vara vedertagna utan byggda på antaganden utifrån ett projekt. Boverkets bedömning att trä, i jämförelse med betong, skulle vara dyrare saknar grund. Istället förefaller totalkostnaderna bli lägre i och med en kortare byggtid och mindre byggplatsetablering, på så sätt blir möjligheter till snabbare intäkt och minskad risk stora. Lägg därtill minskad störning för omgivningen. Den korta byggtiden kommer av att det industriella träbyggandet bygger på en hög grad av förtillverkning (prefabricering).

Därtill kan sägas att exemplet i rapporten är dels ett antal år gammalt, dels kommer från en period med osedvanligt stor efterfrågan på system och komponenter vilket drivit upp efterfrågan i sin helhet.

Frågeställningarna kopplade till denna fråga bör därför undvikas då de riskerar att vilseleda.

Att dra slutsatser utifrån ett projekt och kategorisera trä som samlingsnamn utan att förklara att träbyggandet består av flera olika system är även det bristande. Modernt träbyggande omfattar flera olika typiska system; lätta konstruktioner med volym- och planelement, samt massiva konstruktioner i form av limträbaserade pelar/balksystem samt lastbärande väggar och bjälklag i KL-trä. De olika träbyggsystem som finns på marknader har olika prisbild och är bra för olika ändamål. Kostnaden i kronor måste liksom klimatkostnaden göras för projektet som helhet.

2018:23 Sid 90: ”... dessa minskningar i klimatutsläpp tycks tala för trä som bygg- nads material. Tar vi dock hänsyn till både samhällsekonomisk nytta och merkostnader för respektive material visar det sig att det endast är när bärande konstruktionsdelar tillverkas av betong med lägre klimatpåverkan och samtidigt använder ett högre värde för miljövinsten som ett positivt samhällsekonomiskt resultat erhålls

Likaså vänder vi oss kraftigt emot formuleringen ovan vilken tycks vara en beskrivning av en helt ogrundad analys. Vi vill i stället framhålla att den samlade vetenskapliga bedömningen pekar på träbyggandets betydligt lägre utsläpp av klimatgaser bör formuleringar så som ”tycks tala för trä” undvikas. I rapporten ”Minskad klimatpåverkan från flerbostadshus”¹ visas att oavsett träbyggsystem (i detta fall modul/volym och massivträ/KL) har betydande lägre CO₂-ekv./m² i jämförelse med både traditionell betong och sk. klimatförbättrad betong.

Slutsatsen att ”ett positivt samhällsekonomiskt resultat” endast kan nås genom konstruktioner med betong är också det vilseledande och felaktigt oavsett om betongen är av sk. klimatförbättrad karaktär. Detta går också emot de forskningsreferenser som rapport 2018:23 använder.

¹ IVL C350 Sveriges byggindustrier Martin Erlandsson, Tove Malmqvist, Nicolas Francart och Jonny Kellner https://publikationer.sverigesbyggindustrier.se/sv/energi-miljo/underlagsrapport-minskad-klimatpaverkan-__1238

Om samhällsekonomiska aspekter ska värderas i denna typ av rapport bör också andra samhällsekonomiska perspektiv lyftas, ex. hur olika material och dess bearbetning påverkar hälsa, både när det gäller byggarbete och för närboende. Bl.a. är sjukdomar som är kopplade till farliga partiklar till följd av transporter och val av byggmetodik som står för en stor samhällskostnad.

Metodik och teknik

Då livscykelanalyser är förutsättningen för klimatdeklarationer anser vi det är av yttersta vikt att boverkets förslag 2018:23 utgår från etablerad och vedertagen metodik med brett vetenskapligt stöd, och att de ska vara verifierbara.

Precis som nämns i rapporten IVL C350 med Sveriges byggindustriers LCA beräkningar för 5 olika byggsystem (Erlandsson, Malmqvist, Kellner, Francart) finns exempel på genomförda livscykelanalyser där extrema antaganden om materialval samt påföljande utbyte och underhåll i ett enskilt fall kan missvisande resultat. I den jämförande LCA-studien brf Viva (Kurkkinen m.fl. 2015) av olika konstruktionslösningar hade de stomalternativ som jämfördes olika fasadlösningar. Detta innebär att korrekta jämförelser och rätt slutsatser om olika stomkonstruktioners klimatpåverkan inte kan göras. Vedertagen metodik i likhet med IVL C350 är därför att föredra.

Vikten av aktiv klimatnytta -kollagring och inräkning av biogent kol

Men för att klimatmålen skall kunna nås behöver vi också få till negativa utsläpp, dvs aktivt ta bort koldioxid ur atmosfären. Därmed är det viktigt att också räkna med den klimatnytta som kollagringen utgör i trämaterialen. Hänsyn bör alltså tas till modul D i LCA-regelverket då den också kan kopplas som underlag för prestanda på nationell nivå. Genom att ta med kollagring blir en byggnad kl-trä klimatpositivt över sin livstid, (IVL C350).

Slutord

Sammanfattningsvis anser vi att det är bra att förslaget i första skedet behandlar modul A1-A5, dvs produktions- och byggskede eftersom det skedet fokuserar på att minska utsläpp av växthusgaser, men att modul D också räknas in. Då bidrar införandet av obligatoriska klimatdeklarationer till att uppfylla såväl Sveriges klimatmål som Parisavtalets

Digitalisering ger möjlighet till att göra deklARATIONERNA kostnadseffektivt. De bör höra till samma process som projektering och mängdning av material för kostnads- och klimatberäkning. Här finns redan initiativ på marknaden med flera aktörer som har system för beskrivning av material, komponenter och system, dessa initiativ bör stödjas snarare än att ett eget separat system för deklARATIONER utarbetas.

Sveriges Träbyggnadskansli ser att en lag om obligatoriska klimatdeklarationer har en stor potential att minska byggsektorns på många sätt omfattande miljö- och klimatbelastning.

//För Sveriges Träbyggnadskansli//
Carl Wangel & Susanne Rudenstam